

УДК 007 : 304 : 070

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕКСТІВ НА ТЕМУ ПОСМОДЕРНІЗМУ В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ПОЛЬСЬКОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Дарина Попіль

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79000, м. Львів, Україна
e-mail: tjtja @ukr.net*

У статті проаналізовано постмодернізм на основі матеріалів текстів української та польської преси. Порівняно рецепцію постмодернізму у пресах обох країн. Закцентовано увагу на національній специфіці поняття.

Ключові слова: постмодернізм, рецепція, преса, критик, автор.

Український і польський постмодернізми розвивались по-іншому аніж до прикладу американський постмодернізм через історичні обставини і особливості.

Український постмодернізм розвивався після комунізму, польський після соціалізму.

Польський модернізм підготував для постмодернізму кращу основу аніж український, адже хоч і був під негативним впливом політичних обставин, проте не переслідувався і не винищувався так свідомо, як український.

Загалом найгрунтовніші дослідження польського модернізму, як і в українському випадку, були здійсненими уже в добу постмодернізму.

Як літературна практика постмодернізм діяв в Україні ще за часів радянського соцреалізму(київська іронічна школа). Перші українські постмодерністи до утвердження постмодернізму на Заході себе таким не вважали. А. Насіловська пише про схожу ситуацію у Польщі: письменники ще з 60-х р. творили постмодерну прозу, проте несвідомо.

Повноцінний розвиток постмодернізму в Україні почався після здобуття незалежності, в Польщі після ліквідації і внесення правок до Конституції.

Не зважаючи на схожість процесу зародження поява постмодернізму на початках викликали у двох країнах різні рецепції у пресі.

В Польщі почалось обговорення західного постмодернізму і друкування перекладів західних критиків(Польща ближча до Заходу), в Україні почались дискусії на тему минулого(зазвичай модернізму).

Українську рецепцію постмодернізму ми умовно поділили на пропостмодерну і антипостмодерну(два ворожі табори).

Пропостмодерну рецецію представляють такі автори, як

Ю. Андрухович, Я. Поліщук, В. Єшкілев. Думки деяких представників цієї рецепції на тему постмодернізму часто бувають суперечливими, персоніфікованими. В основному через близьку приналежність до практичної сторони постмодернізму, а саме – літератури.

Як приклад: Ю. Андрухович, який пише про дезорієнтацію через постмодернізм, у своїй статті : „Дезорієнтації на місцевості” і заперечує багатьом своїм попереднім судженням у своїй іншій публікації : „Повернення літератури”.

Антипостмодерна рецепція виходить з-під пера С. Квіта, С. Грабовського, П. Іванишина. Євген Квіт вважає, що постмодернізм руйнує українську культуру. Найемоційнішим обвинувачувачем постмодернізму, виступає О. Яровий, для нього, постмодернізм – анти слово, анти література.

У кожній з описаних парадигм рецепцій, існує істинне зацікавлення українським постмодернізмом, проте йому бракує глибини і незаангажованості в персоналіях.

Єдиним «нейтральним» автором, що, здатен спровокувати нову хвилю дискусій є Тамара Гундорова, зі своїм дослідженням : „Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн”.

Умовний поділ польської рецепції постмодернізму на 3 види : «прозахідну» рецепцію, польську рецепцію постмодернізму за «формою», але не за «змістом», також суто національну рецепцію.

Отже, спочатку у польській пресі спостерігаємо прозахідну рецепцію : друкувались та аналізувались тільки переклади західних авторів на тему іноземних теорій постмодернізму, тому що польських досліджень на тему постмодернізму поки не було.

З 1997 р. почали з'являтися книги на тему постмодернізму таких польських авторів, як Б. Баран, Р. Нич, К. Уніловський. Дискусії у пресі тепер велись на тему досліджень, створених польськими критиками, проте самі ці дослідження були далі на тему західних теорій. Отже, ця рецепція стала польською за формою, але не за змістом.

Найменша, але найцікавіша рецепція польського постмодернізму – суто національна, створена польськими дослідниками, такими як В. Болецький, З. Лапінський, К. Бартошинський, А. Шахай. Конкретні автори полемізують поміж собою на тему виникнення польського постмодернізму, щодо його доречності і функціонування на польському ґрунті, вони іноді не погоджуються один з одним, але їхні слова і думки не різняться надто сильно, дискусії поміж дослідниками є зазвичай спокійними і позбавленими суперечності.

Отже, українська і польська рецепції постмодернізму схожі:

- історичним минулим, що породило постмодернізм;
- складними національними обставинами, що впливали на розвиток постмодернізму та його рецепції у пресі в обох державах.

Відмінні :

- в українській пресі думки здебільшого групуються навколо конкретних авторів та видань / у Польщі культурний простір менш персоніфікований.

- українські дискусії на постмодерну тематику більш емоційні і суперечливі / польські ж більш спокійні і послідовні.

- польські автори у своїх публікаціях більше опираються на західні авторитети і полеміку з ними / український критичний простір зазвичай пронизаний дискусіями поміж українськими дослідниками.

Основна відмінність: оцінювально-ціннісний характер сприйняття постмодернізму. В українській пресі знаходимо значно більше публікацій, які оцінюють український постмодернізм як негативне явище. У польській же, натомість, спостерігаємо більш нейтральне, «м'яке» ставлення як до негативних, так і до позитивних рис постмодернізму.

Дослідивши специфіку національної рецепції постмодернізму у польській та українській пресі, вважаємо що у постмодернізмі, як і у його приналежності до певних національних культур, надалі існує багато моментів та аспектів, котрі потребують окремого розгляду та аналізу. Тема «постмодернізму» залишається актуальною для досліджень і має перспективи для подальшої праці над нею.

1. Андрухович Ю. Дезорієнтація на місцевості. Час і місце [Електронний ресурс] / Ю. Андрухович; Український центр. – 2003. - [Цит. 2009, 4 квітня]. - Режим доступу <http://www.ukrcenter.com/library/read.asp?id=684&read=true>

2. Андрухович Ю. Повернення літератури [Електронний ресурс] / Ю. Андрухович; І. – 2002. - [Цит. 2009, 7 квітня]. – Режим доступу : <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/pleroma/andr-pl.htm>

3. Баган О. У лабіринті постмодернізму / О. Баган, З. Гузар // Українські проблеми. – 1999. – Ч.1. – С. 5–8.

4. Баран Є. Літературна ситуація 1990-го: час єзуїтів / Є. Баран // Слово і час. – 1999. – № 3. – С. 56–60.

5. Болецький В. Лови на постмодерністів / В. Болецький // Критика. – липень/серпень 2001. – № 7-8 (45-46). – С. 8–13.

6. Грабович Г. Питання кризи й перелому в самоусвідомленні української літератури / Г. Грабович // До історії української літератури : Дослідження, есе, полеміка. – Київ, 1997. – С. 45.

7. Грабовський С. Постмодерний дискурс і кризове буття людини / С. Грабовський // І. – 2002. – № 26. – С. 8–30.

8. Гундорова Т. Український літературний постмодерн / Т. Гундорова. — К.: Критика, 2005. – С. 250 - 263.

9. Гуцуляк О. Лицарі престолу Святого Бьолля [Електронний ресурс] / О. Гуцуляк; Самиздат. – 2006. - [Цит. 2009, 7 квітня]. – Режим доступу : http://zhurnal.lib.ru/g/guculjak_o_b/kurs04.shtml

10. Іванишин П. Постмодернізм і національно-духовна ідентифікація / П. Іванишин // Українські проблеми. – 1999.– № 1–2.– С. 123–130.

11. Квіт С. Основи герменевтики / С. Квіт //– К., 1998.– С. 65- 66.

12. Квіт С. У межах, поза межами й на межі / С. Квіт // Слово і час – 1999. – №3. – С 63–64.

13. Національна Спілка письменників. Хто реалізує заклик не ходити по газонах людської душі? [Електронний ресурс] / Національна Спілка письменників України. – 2007. – [Цит. 2009, 24 квітня]. – Режим доступу : // http://nsru.org.ua/read_event/25.

14. *Поліщук Я.* Випробування постмодернізмом / Я. Поліщук // Критика. – березень 2002. – № 3 (53). – С. 28-30.

15. Українське мистецтво в контексті сучасної культури: монолог чи діалог? Круглий стіл філософів і мистецтвознавців // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – № 9-10. – С.96–105.

16. *Хома О.* Сон розуму в сутінках освіти [Електронний ресурс] / О. Хома // – Критика. – 2004. – [Цит. 2009, 25 квітня]. – Режим доступу : <http://krytyka.kiev.ua/showissue.php3?id>

17. *Яровий О.* Лист самому собі. 19 квітня 2001 року / О. Яровий // Літературна Україна. – № 15(4912). – С.2-5.

18. *Яровий О.* Скажу як є / О. Яровий // Літературна Україна. – 1 березня 2001(4905), №8.- С.4-7.

19. *Bartoszyński K.* Postmodernizm a sprawa polska / K. Bartoszyński // Teksty drugie. – 1993. – № 1. – S. 36-54.

20. *Bolecki W.* Polowanie na postmodernistów (w Polsce) / W. Bolecki // Teksty drugie. -1993. – № 1. – S. 7-24.

21. *Bolecki W.* Postmodernizowanie modernizmu / W. Bolecki // Teksty drugie. - 1997. – № 1/29(43/44). – S. 31-45.

22. *Dąbrowski M.* Postmodernistyczne akcenty w kulturze polskiej / M. Dąbrowski // Przegląd Humanistyczny. – 1994. – z 4. –S. 23-33.

23. *Łapinski Z.* Postmodernizm – co to i po co? / Z. Łapinski // Teksty drugie. – 1993. – № 1. – S 74-86.

24. *Nasiłowska A.* Lem i rozmyty postmodernizm w Polsce [Електронний ресурс] / A. Nasiłowska; Odra. - [Цит. 2009, 25 квітня]. - Режим доступу: <http://odra.okis.pl/article.php/766>

25. *Szahaj A.* Nieznośna lekkość postmodernizmu / A. Szahaj // Twórczość. – 1992. – № 9-12.- S. 113-115.

26. *Uniłowski K.* Jak ktos kocha to i opowiada / K. Uniiowski // Fa-art. -1994. – № 4. – S.56- 59.

27. *Uniłowski K.* Postmodernizm, poloniści I proza polska / K. Uniiowski // Fa-art. – 1994. – № 4. S.4-14.

28. – 1996. – № 3-4. – S. 11-25

**THE COMPARISON OF JOURNALISTIC ARTICLES ABOUT
POSTMODERNISM IN UKRAINIAN AND POLISH MEDIA SPHERE**

Daryna Popil

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chuprynky str. 49, 79044, Lviv, Ukraine
e-mail: tjtja @ukr.net*

This paper discusses the postmodernism in Ukrainian and Polish press. The reception of postmodernism in the press of both countries is compared. Attention is focused on the national specifics of the concept.

Key words: postmodernism, reception, press critic, author.

**ПОРЕВНЯЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕКСТОВ НА ТЕМУ
ПОСТМОДЕРНИЗМА В УКРАИНСКОМ И ПОЛЬСКОМ
ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ**

Дарина Попиль

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Генерала Чупринки, 49, 79000, г. Львов, Украина
e-mail: tjtja @ukr.net*

В статье проанализирован постмодернизм основываясь на материалах текстов из украинской и польской прессы. Проведено сравнительный анализ рецепции постмодернизма в прессе обеих стран. Акцентировано внимание на национальной специфике понятия.

Ключевые слова: постмодернизм, рецепция, пресса, критик, автор.

*Стаття надійшла до редколегії 23.12.12
Прийнята до друку 10.01.13*